

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

І. С. БАХОВ

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ**

Збірник наукових праць

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

ББК 88.5
Б30

Бахов, І. С.

Б30 Формування професійної міжкультурної компетентності у студентів-перекладачів:зб.наук.пр./І. С.Бахов. — К. :ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 268 с. : іл. — Бібліогр. в кінці розд.

ISBN 978-611-02-0017-2

У пропонованому збірнику досліджується проблема формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх перекладачів. Розглянуто сутність, структуру міжкультурної комунікативної компетентності фахівця в галузі міжкультурної комунікації. Обґрунтовуються психолого-педагогічні основи формування професійної компетентності та умови оволодіння міжкультурною компетенцією студентами-перекладачами.

Для студентів — майбутніх перекладачів, викладачів, а також для всіх, хто цікавитися проблемами міжкультурної комунікації.

ББК 88.5

© І. С. Бахов, 2009

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009

ISBN 978-611-02-0017-2

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

Зміст

Вступ	5
Методологічні і логіко-гносеологічні основи формування професійної компетентності гуманітаріїв	7
Психолого-педагогічні основи формування професійної компетентності фахівця в галузі міжкультурної комунікації ...	24
Психолого-педагогічні умови оволодіння міжкультурною компетенцією.....	54
Формування міжкультурної компетенції.	
Природа міжкультурної компетенції	61
Структура міжкультурної компетенції.....	76
Вплив етнічного фактора на міжнаціональне спілкування і толерантну поведінку студентства.....	90
Теоретичні основи формування професійної міжкультурної компетенції у майбутніх фахівців	99
Проблеми виховання культури міжнаціонального спілкування і толерантної поведінки у вищій школі	107
Зміст навчання з формування міжкультурної компетентності.....	116
Міжнаціональне спілкування і толерантна поведінка студентів-перекладачів.....	120
Проблема формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх перекладачів.....	123
Специфіка формування міжкультурної комунікативної компетентності у студентів-гуманітаріїв	133

Міжнаціональне спілкування і толерантна поведінка студентів-перекладачів

*Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
“Іноземні мови у вищому навчальному закладі:
теоретичні засади та прикладні аспекти”
Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2009*

Проблема міжнаціонального спілкування завжди була і буде складною і актуальною через її гостроту і багатогранність. У соціальних науках розглядаються різні аспекти цієї проблеми: соціально-психологічний, соціально-політичний, соціологічний, лінгвістичний та ін.

Необхідність вивчення процесів міжособистісного спілкування, взаємного розуміння людини людиною, ефективності життєдіяльності, досягнення успіху, а також розвиток засобів масової інформації, їх вплив на свідомість індивіда і масову свідомість, разом з необхідністю вивчення механізмів маніпулювання особистістю, масами, управління суспільством, його культурою зумовили появу терміна “комунікація” і його подальше дослідження.

На нашу думку, основну позицію в міжкультурній комунікації посідає культура міжнаціонального спілкування представників різних етнонаціональних спільнот, де визначальним фактором виступає етнічна толерантність особистості.

Під етнічною толерантністю ми розуміємо складне установче створення особистості. Вона виражається у терпимості до чужого способу життя, чужих звичаїв, традицій, інших почуттів, думок та ідей.

Студентське середовище є однією з найбільш інтенсивних зон між-етнічних контактів. Саме у вищих навчальних закладах зустрічаються представники найбільш різноманітних етнічних груп і вступають у контакт різні системи світосприйняття й світорозуміння. Саме в результаті цих контактів у багатьох студентів закріплюються стереотипи міжетнічного сприйняття й поведінки, які вони пронесуть через усе своє життя.

Загалом студентський вік є вирішальним періодом розвитку етнічної самосвідомості, її зміцнення й закріплення. В період навчання у вищому навчальному закладі етнічна самосвідомість молодої людини розширює систему її уявлень про світ і закріплює її місце в ньому. Студентський вік є кризовим переходом між юністю й дорослістю, протягом якого в особистості відбуваються багатовимірні, складні процеси: набуття дорослої ідентичності й нового ставлення до світу.

У повсякденному житті етнічність переважної більшості студентів не актуалізована й етнічна самоідентифікація не посідає провідних позицій. Проте студенти виявляють досить жваву зацікавленість до різних етнічних питань. Водночас слід звернути увагу на існуючі елементи упередженості й негативізму в національних відносинах. Хоча багато студентів мають серед своїх друзів і знайомих представників інших національностей, значна частина визначає своє ставлення до людини за етнічною ознакою.

Найпотужнішим мобілізаційним чинником для більшості студентів є образа за національною ознакою або негативна оцінка народу, до якого належить людина. Саме це найчастіше залишає глибокий слід в пам'яті людини і спонукає її до якихось дій. Іншим потужним чинником етнічної мобілізації виступає співпричетність або співпереживання спільному успіху або досягненню.

Все це посилює відповідальність університетської освіти за майбутній розвиток процесів міжетнічної взаємодії. Але, на жаль, сьогодні у цьому напрямку не провадиться достатньо активна робота. І сучасна система освіти не гарантує формування позитивних етнічних установок, а сформоване у студентському середовищі негативне сприйняття тієї чи іншої етнічної групи або винятковості своєї національної групи небезпечні удвічі. Адже носієм негативних установок у міжетнічній взаємодії може стати майбутня інтелектуальна еліта, яка визначатиме життя у XXI столітті.

У роботі зі студентами необхідно пам'ятати, що багато з них — майбутні викладачі, які повинні будуть передавати отримані знання і сформовані установки прийдешнім поколінням. А сучасні дослідження показують, що можна говорити про наявність соціальних і психологічних чинників, які тією чи іншою мірою порушують адекватність поведінки учнів в групах, в яких працюють вчителі з неадекватними формами вираження етнічної самосвідомості.

Ми переконані, що саме у студентському середовищі повинна формуватися і поширюватися міжнаціональна політика. Саме тут

повинна формуватися загальна система цінностей і установок, яка забезпечує єдність багатонаціонального суспільства. Сьогоднішнє студентство як майбутня інтелектуальна еліта країни може стати активним провідником ідеї мультикультурності, гарантуючи тим самим стабільний розвиток суспільства.

Особлива роль у цьому процесі відводиться системі освіти. Система освіти покликана скорегувати негативні прояви різного типу, створити умови для формування і поширення тих ціннісних орієнтирів, які найкращі як для особистості, так і для суспільства.

Формуванню толерантності може сприяти залучення в освіту елементів полікультурності. У зв'язку з цим головним у вирішенні цієї проблеми ми вважаємо:

- всебічне оволодіння студентами культурою свого власного народу як обов'язкова умова інтеграції в інші культури;
- навчання студентів прав людини і миролюбства;
- формування уявлень про різноманітність культур у світі;
- формування позитивного ставлення до культурних відмінностей, що сприяють прогресу людства;
- створення умов для інтеграції студентів у культури інших народів;
- формування умінь і навичок ефективної взаємодії з представниками різних культур;
- виховання в душі миру, терпимості, гуманного міжнаціонального спілкування.